

Mpr nr. A085010 - - Dato : 19201119

Forfatter:

Emnegruppe: Patientforhold

Tekst: Pladsforholdende på hospitalet. Overlægen skriver til sundhedsstyrelsen at det er muligt at forøge pladsforholdende på kvindesiden ved at flytte de på afdeling c værende 9 kvinder. Dette betyder at man vil blive i stand til at optage 18 nye patienter. Dette betyder at 2 nye plejersker skal ansættes. Der er en tilgang af velanbefalede ansøgere i modsætning til tidligere. Justitsministeriet meddeler at der er givet bemyndigelse til at ansætte 2 plejersker og 1 afdelingspige på afdeling c.

Mpr nr. A085011 - - Dato : 19201214

Forfatter:hygiejniske institut, Universitetet

Emnegruppe: Spisereglement

Tekst: Fælles spisereglement - en kostkasse. Direktionen skriver til justitsministeriet at man anbefaler at der kommer et fælles spisereglement for en kostkasse Justitsministeriet bemyndiger sundhedsstyrelsen til at lade assistenten ved Universitetets hygiejniske institut foretage undersøgelser på stedet, således at der kan anvendes indtil 1070 kr. Assistenten skal have fri station

SE NEDENFOR

Fra Direktionen,
den 22. November 1920.

085-010

Til

det statistiske Departement

Stats-Brandforsikringsfonden.

København, K.

Under Henvisning til Direktionens Skrivelse af 23^{de} ^{Sept.} ~~Sept.~~ ¹⁹¹⁹ ~~1919~~ og i Henhold til § 7 i Vedtægt for Stats-Brandforsikringsfonden af 20. April 1906 skal man indberette, at Værdien af Hospitalets Løstgode den 1. April 1920 beløb sig til 552.869 Kr 59 Øre. Specifikationen er saaledes:

	Værdi 1 April 1919		Tilgang		Afgang		Værdi 1 April 1920	
	Kr.	Øre	Kr.	Øre	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Beklædning, Linned- og Pergamentvarer, andst Tønder samt Manufakturvarer	420.735	63	10.436	18	"	"	431.171	81
Bøger, Korte o. a. Biblioteksager samt Bøger og Postkoller fra Kontoret	29.221	51	1.058	21	"	"	30.279	72
Kontoretvisiter	191	80	83	20	"	"	265	00
Bygningsmateriale	4.079	45	"	"	118	19	3.961	26
Brændsel og Belysning	22.432	68	28.602	32	"	"	51.035	00
Kustemidler	1.854	05	489	03	489	03	1.365	02
Fodermidler	10.220	63	"	"	2.029	03	8.191	60
Løgnmidler	370	96	"	"	164	88	206	08
Foderstoffer mm.	3.256	75	1.017	15	"	"	4.274	10
Heste, Køer, Svin	18.900	00	2.590	00	00	00	21.490	00
Fjerkræ	170	00	46	00	"	"	630	00
	511.433	66	442.37	06	2.801	13	552.869	59

Ved den ovenstående Opgørelse er der ikke taget Hensyn til den Værdiberegning, som Hospitalets Beholdninger fra tidligere

lf 343/1920

fra tidligere Tid af Bekledning. Linned- og Sargeventar samt
andet Eventar har været Gjenstand for.

Denne Værdistigning, omfattede den væsentlige Sum
431.171 N. 81
~~449.235~~ N. 84 Qr, men formentlig oversteg til mindst 100 p. Ct.
P. I. 7.

fin. Overlæge

	crusquit			46 - 30
7078	"	Th. J. Hanoum		11 - 25
9254	"	Langballe		7 - 50
9662	"	Lichte Jensen		4 - "
7893	"	Faber		" - 70
7900	"	Bronck		" - 70
				<hr/> 70 - 45

Betalt
 J. Toming

3650	>
2400	>
1950	>
1200	>
200	>
150	>
500	>
150	>
<hr/> 10200	

Fra Direktionen,
den 22^e November 1920

Til

det statistiske Departement
Stats-Brandforsikringsforen,
København, K.

Under Henvisning til Direktionens Skrivelse af ^{December} 23^e September 1919¹⁹ og i Henhold til § 7 i Vedtægt for Stats-Brandforsikringsforen af 20^e April 1906 skal man indberette, at Værdien af Pleyeanstaltens Rammeregards Løsøre den 1^e April 1920 beløb sig til 24.810 Kr. 35 Øre.

Specifikationen er således:

	Værdi 1 ^e April 1919		Tilgang	Afgang	Værdi 1 ^e April 1920		
	Kr.	Øre			Kr.	Øre	
Beklædning, Linned- og Sæveinventarium samt andet Inventarium	22.686	65	" "	199	81	22.586	84
Føderarer	1.095	20	" "	506	58	588	62
Dyremadse	6.379	80	" "	4.744	91	1.634	89
Vaskemidler	"	"	" "	"	"	"	"
	30.161	65	" "	5.351	30	24.810	35

Ved den ovenstående Opgørelse er der ikke taget Hensyn til den Værdistigning, som Pleyeanstaltens Beholdninger fra tidligere Tid af Beklædning, Linned- og Sæveinventar samt andet Inventar har været Genstand for.

Denne Værdistigning, omfattende den ovennævnte Sum 22.586 Kr. 84 Øre, må formentlig anslås til mindst 100 p. Ct.
P. G. V.

Sl. 343/1920

f. m. Overlege.

Indlæg
Fra Lægeforening, den 19. November 1920,

085-010

Til
Sundhedsstyrelsen.

Under henvisning til de med
Sundhedsstyrelsen tidligere foret-
tede Forhandlinger om forøget Kapaci-
tets af Stadsfødelsene paa Sunds-
sygehospitalet ved Århus, Kf.
Sundhedsstyrelsens Afsendelse
af 17 Juli 1919 (J. Nr. 671-1919
Brev Nr. 1184) tillader jeg mig
at meddele, at der er en Mulig-
hed for, at Jernstøtningen kan
afgive Plads til et noget større
Antal Patienter end det nuvæ-
rende, naar der meddeles Til-
læggelse af en Forøgelse af Pleje-
personalet.

Ved at flytte de paa Afdeling
C værende Patienter - for Tiden 9 -
til andre Afdelinger og ved at
indrette Afdelingen til Optagelse
af senpliggende, halvturslige
Kvinder, bl. a. ved at en Spise-
stue indrettes til Sovestue, vil
Afdelingen paa Saugeplads til 18
Patienter.

Den ikke store Forøgelse vil
dog paa Betydning, da Hospi-
talet ^{praktisk talt} derved bliver i Stand
til at optage 18 Kvinder, som
~~ikke~~ ellers maatte afvises.

Da Afdeling C i Forvejen er
indrettet til Optagelse af Pati-
enter, som er udfærdede til at
leve for andre Døre, vil Foran-
dringen ikke medføre Plag-

25/11 11/20

Nr. 342/1920

ningsudgifter.

Den eneste Udgift, Forandring
som vil medføre ~~uden Udgift~~
kun til det formodede Inventari-
um ~~vil blive~~ Forning til
prøget Personale.

For Videre der 2 Plejester
paa Afdeling C. Patientforsøgel-
sen vil medføre Ansættelse af
yderligere 2 Plejester, idet
der man være 2 ved Sygeplejen,
en til Pasning af Kjøkkenet og
en som Matroset.

Medens Hospitalets Tidligere har
lidt under de vanskkelige Pleje-
og Plejesterforhold, hvor Tilgangen
af Personale ikke har kunnet
dække Afdelingen, og hvor Hospi-
talet har maattet antage saa
at sig selv, der tilbød sig,
og medens I selv om forkortet
Arbejdstid og Forsigelse af Fri-
dage har medført Vanskellig-
heder for den praktiske Ordning
af Tjenesten paa Afdelingene
- synes Forholdene nu at bedres,
idet der spores en prøget Til-
gang af velansøgte Ansø-
gere.

Jeg henstiller til Landhudssty-
relsen at foreslaa Justitsmini-
steriet, at Hospitalet for at skaf-
fe Plads til yderligere 20 Patienter
benynder sig til at ansætte 2
Plejester uden det alts bevil-
gede Antal.

P. O. T.

Sa Overlegen, den 4. April 1921.

København
Til
Sundhedsstyrelsen.

I Skrivelse af 19. November p. A.
har jeg ~~til delvis Afhjælpning af~~
~~den paa Kevindafdelingen her-~~
~~skendes for at opnå en Forbed-~~
~~ring af Radsforholdene paa~~
Kevindafdelingen foreslaaet, at
Afdeling 6 indrettes til Oplevts-
sted for særliggunde, halvtværlige
Kvinder, hvorved Afdelingen bliver
i Stand til at optage 9 Patienter
mere end det for Tiden kan være,
ligesom jeg har foreslaaet, at Koo-
pitaleet til Pleje af de friggende
Patientantal bevilges til at
ansætte 2 Plejersker udover det
alt bevilgede Antal.

Da jeg ikke har modtaget Svar
paa min Skrivelse, tillader jeg
mig hermed at bringe den i
Erindring.

Konst. Overleg.

Wandri-
Hedigt-
atari-
til
eller
trojel-
ese af
idet
oplejen,
ek af
ere har
Plej-
sagen
urnet
Kopi-
saa
sig,
skotet
Fri-
kelij-
dning
igme
bedres,
Tit-
Asoo-
dsty-
misi-
at skaf-
rienter
2
bevil-

2 Overbogen
Na Aalborg den 7. April 1921

42

Frivillighedsstyrelsen.

Under 19. februar 1921 har jeg tilskrevet
Frivillighedsstyrelsen saaledes:

"Under Hvervning
bevilgede Antal".

Da jeg ikke har modtaget svar paa min Indvise, vil-
der jeg mig berøvet at bringe den i Erindring.

~~9. 11.~~

JUSTITSMINISTERIET

København, den 10. Juni 1921.

Brev-Nr. 9365

Journ. 2 K. 19 21 Nr. 976

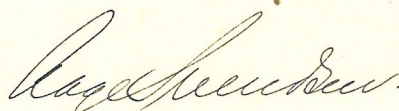
$\frac{13}{6}$ Kom. Kontroll

I Skrivelser af 7. April 1921 og 23. Maj 1921 har henholdsvis den konstituerede og den nuværende Overlæge ved Sindssygehospitalet ved Aarhus anholdt om Bemyndigelse til at ansætte 2 Blejersker og 1 Afdelingspige ved Hospitalet, idet der henvises til, at der i saa Fald ved Indretning af Hospitalets Afdeling C til Optagelse af sengeliggende, halvturolige Kvinder næsten øjeblikkelig kunde skaffes Sengeplads til 18 kvindelige Patienter paa denne Afdeling.

Foranlediget heraf meddeler Justitsministeriet herved den ansøgte Bemyndigelse.

P. M. V.

E. B.



Direktionen for Sindssygehospitalet ved Aarhus.

341/1920

SUNDHEDSSTYRELSENS KONTOR.

Kristiansgade 22. Borg Teat

København K, den 6 April 1921.

Hø. Overlege Luid :

I Mellemning af Deres Forsøgsgul i Hæri,
velse af 4. J. M. angaaende en af Dem
J. 19/11 20 indgiven Indstilling om Foran-
skaffningen til at skaffe til 9 Patienter mere
samt om Forøgelsen af Sygeplejerskones
Mantal skal jeg oplyse, at Kantonet ik-
ke har modtaget - i hvert Fald ikke jor-
naltid - nogen saadan Indstilling fra
Dem.

Formanden Dr. Fryde siger, at han erindrer,
at de ved Mødet her viste ham en saadan
Indstilling. I de følgende Dage kaldte Dette
ham i Tanker og han søgte blandt sine
Papirer efter Indstillingen, men da han
ikke fandt den, slog han sig til Ro med,
at de vel altsaa ikke havde afleveret den.

Der kunne saaledes mit usjæle være andet
at gøre end at fremsætte en ny Indstilling
med Motivation, som Præsidenten

342/1920

vel sãu kan behandle hurtig og videreende
til Ministeriet med sin Fudbelling.

Arbødet

Adrius Johansen

P.S. Man jeg privat og fortroligt gør opmærksom
paa, at Skrivelsen til Præsidentstyrelsen (sãu
om de kun gølder Formanden) sikrest a,
dreseres til Raadst. - sãu er vi ikke paa,
at vi paa den journaliseret, lort i Vokering,
ark og nummereret og i det hele at paa den
gæst behandle af en Dag - sãu vi sãu kan følge
paa hele den Vej. Reflexerer de til Formanden
med i alle de Rager og Papirer, han er oven,
døg man have paa iet Bord, kan wort sãu,
dæet sãu det, der synes at vore sket i
dette Tilfælde - at Skrivelsen forpintet sig og
i det er til at finde - let finde det.

Fra Mødegang d. 23 Maj 1921

Til Sundhedsstyrelsen

I Tilslutning til det af den konstituerede
Oversøgelseskommission i Skovsbo af 19^{de} ^{Nov 20} April 21
stillede Forslag om Indretningen af Afd. C for
Angeholdne halvtårslige Patienter, skal jeg efter ^{mit}
hensigt mig bekendt med Indretningen tillade mig
at gøre nævnte Forslag om Indretning, og den fore-
slagne Ombygning vil Hospitalet blive i Stand til at
optage 18 friske eller skottede afdelinger med 18 Pladser,
og der 9 for Gigtbilledet paa Afd. C skulde Patienter
kan flyttes til andre Afdelinger, hvor Pladser for ^{de skottede}
~~for Tuber~~ ~~skulde~~ ~~for~~ ~~skulde~~
staa Pladser foruden. ~~den nævnte vil der~~ ~~til~~ ~~den~~
fuldstændige Indretning etc. Det bliver alle ovennævnte Vedt-
afdeling, der kan skaffe os denne Fremtid, men en vigtig
Lig, ~~forudsat~~ og navnlig vil det her den nævnte
Fremtid kan vil hurtigt kunne afslutte en i fi

W 342/1920

blibbet net friskt Mangel i Hospitalets Erem til at
optage relativt friske vordige Kvindepatienter, de trænge
til Vagt tilbage og af hvilke flere for Tiden gik om
Plads. ^{af den forslaaede Forsamling} Det ~~formentlige~~ ~~Errens~~ ~~kræver~~ ~~ingen~~ ~~bygning~~
~~med~~ ~~en~~ ~~ordning~~, ~~men~~ ~~men~~ ~~for~~ ~~skede~~ ~~sig~~ ~~Det~~ ~~til~~ ~~den~~
forslaaede Forsamling foretoges intet med Henseende
til en eventuel senere bygning endssig Ordning
af den paa gængs Afdeling (en Del ind til Haven
en bygning, Genindbygning af en Skolebygning) de
være sig nu mere egnet til sit Formaal; de
formentlige af Forandringer kræves som
naarst kin i Frigden af Personalet. I ^{den} ~~Staat~~
Afdeling C findes for Tiden 2 Plejerske. ~~den~~
Et projekt af Afdelingsmedarbejderne vil ~~kræve~~
~~2~~ ~~og~~ ~~dog~~ ~~uden~~ ~~kræve~~ ~~gen~~ ~~et~~ ~~kræve~~ ~~et~~ ~~et~~
hvert Aarslag Lunde. Fordey kræve goddelegen 2
Plejerske, ~~de~~ ~~til~~ ~~de~~ ~~med~~ ~~den~~ ~~2~~ ~~en~~ ~~by~~ ~~g~~ ~~er~~
1 i Koldkædet og en Kattest. Jeg mener at
de en af Plejerskerne kunne erstattes af
en (de de væsently stues von i Koldkædet)

Kvind er stater af
anden Sid kræve
Plejerske til; ganske
Aften & alle behøver
og 1 Plej, men Folk
af 21 Plejerske kræve
i Stort for 3 (hvis de
Plejerske skal ^{indbygges} ~~indbygges~~
Kjæderne har haft
mangt; ordet kræve
med Afslutning for en
Aars 1920 har
163 Dage i alle
Kjæder.
Jeg de Hospitalets
Plejerskestilling. Jeg
at forslaa for stater
Kvindeskriv for skrive
Kvindeskriv, Ordy

Hospitalet kunne til at
Kvind patienter, de fleste
for dem lige om
som kunne ingen hjælp.
skulle sig det til den
indtæt med Hensyn
indvending Ordning
(en Del ind til Haver
Køjt og en Skulle), de
til sit Formål; de
ingen kræve som
Personale. I Stedet
for 2 Plejerske. Men
darnæst vil kunne
at kunne vilde de
kunne godstegen 2
for 2 om Sygeplejen
fast. Jeg mener at
de erstattes af
en (Kokke)

Kvind erstattes af en Kokkepige, men på den
anden Side kræver Afløsningen af Plejersken en
Plejerske til; ganske vist vil den ikke fuldstandig som
Aften & alle behøver 1 Plejerske til Afløsning af de 3^{de} Plejersker
og 1 Pige, men Forbuddet er det, at man forrige [til Afløsning
af 2] Plejersker kan (paa Kvinde I) kun have 2 Plejersker,
i Stedet for 3 (hvis Plejerske kan egentlig Friday, og en af de
Plejersker skal ^{indlægges} her den Tirsdag Friday)] de Uiske
Ligehed kan have mindre Afløsning opstillede end det
vurde; dertil kommer at de ordbog alle er brug
med Afløsning for enkelte Sygeplejen, der eksempelvis for
Aars 1920 har indgjort 899, ^{at} hvilke ganske de
163 Dage i Almindelighed med Kjøb af ^{om} 840
Hjælp.

Jeg de Hospitalet i Hovedet for Anvendelse om
Regulering. Jeg henstiller derfor til Sundheds Styrelse
at foreslaa for det om. at Hospitalet forat Skuff
Vindstød for dem indtætte en Vagtafdeling for helvordig
Kvind der Kvinde, Brugstidens til at anvende 2 Plejerske

(de Lyggyrd) og en Afdeling paa indover de
alle horende Antal. De Kjøbstætt
i Gjøttelid de Angjenge om Plejerskillingen, men
men saasom Tilladelse til at sætte af
den Personer der paa, ~~der~~ ^{der} findes i
Tilladelse blev givet først i paa gæsterne
Angjenge eventuelt havde først sætte
den Gids, meget hurtigt kunne indrette
Afdelingen paa de skilvord Maad; jeg tillade
mig derfor at anbefale Sagen til ubillig linsty
Afjorden.

Ka. Direktøren, den 14. December 1920.

085-011

til

Justitsministeriet.

Ved Tilbagevenden af de med
Justitsministeriets Skrivelse af
10. ds. (Brev N. 17890) modtagne
8 Adtstrykker (journ 1920 N 4639)
tilhøder Direktøren sig at anbefale,
at Spørgsmaalet om Ind-
førelse af et fælles Prisregle-
ment med én Kostklasse for
alle Guldsygehospitalerne tages
under Overvejelse.

P. A. T.

Konst. Rosted.

7426.
JUSTITSMINISTERIET

Brev-Nr. 17422

København, den 10. December 1921.

Journ. 2 K. 19²⁰ Nr. 4639

Justitsministeriet har i Dag tilskrevet Sundhedsstyrelsen
saaledes:

«Efter Modtagelsen af Sundhedsstyrelsens Skrivelse af 7. November 1921 - Jr. Nr. 355.1921 - vedrørende Spørgsmaalet om Indførelse af et Fællesregulativ med en enkelt Kostklasse for Bospisningen paa Statens Sindssygehospitalet, bemyndiger Justitsministeriet herved Sundhedsstyrelsen til at lade Assistenten ved Universitetets hygiejniske Institut foretage de af Sundhedsstyrelsen foreslaaede Undersøgelser paa Stedet over Arbejdsforholdene og Tilberedelsen af Kosten i nogle af Hospitalernes Køkkener, saaledes at der i dette Øjemed kan anvendes indtil 1070 Kr., i hvilken Henseende bemærkes, at der vil blive givet den nævnte Assistent gratis Ophold paa Sindssygehospitalet.

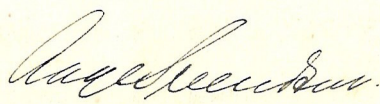
Man skal dernes henlede Opmærksomheden paa det af Direktøren for Statens Sindssygehospitalet i den næslagte Erklæring af 16. November 1921 angaaende Arbejdsplanen for Undersøgelserne anførte, ligesom man skal anmode Sundhedsstyrelsen om at foranledige, at de af Direktøren ønskede Oplysninger samtidig søges fremskaffede, og at Assistenten holder Direktøren underrettet om Tidspunktet for Undersøgelsernes Paabegyndelse og for Opholdet ved de enkelte Hospitalet.

Endelig skal man udbede sig en Udtalelse fra Sundhedsstyrelsen i Anledning af Direktørens Forslag om straks at indføre fælles Middagsretter for alle Forplejningsklasser."

Hvilket man herved skal meddele under Henvisning til Direktionens Skrivelse af 14. December 1920.

P. M. V.

E. B.



Direktionen for Sindssygehospitalet ved Aarhus.

2/ 316/1920

København, den 11^e December 1920.



Direktionen for Sindssygehospitalet
ved Aarhus.

Idet jeg henviser til Justitsministeriets Skrivelse af G. D. til Direktionen, skal jeg hoslagt tilstille Direktionen et Eksempplar af den deri omhandlede Indberetning om Kostforholdene paa Statens Sindssygehospita-ler. Det har ikke været muligt at fremskaffe et tilstrækkeligt Antal af Sagens øvrige Bilag - Tabellerne -, saaledes at disse nødvendigvis maa cirkulere mellem Direktionerne.

Ærbødigst

O. Thaden.
Jg. Sekretar.

24 316/1920

MEDICINALKOMMISSIONEN.

Sindssygevæsenet. Bilag 7.

SUNDHEDSSTYRELSEN.

København, den 12. November 1920.

Til Medicinalkommissionen.

Ved hoslagt at fremsende en Genpart af en paa Førledning af Sundhedsstyrelsens Konsulent i Hygiejne, Professor Fridericia, udarbejdet Indberetning om Kostforholdene paa Statens Sindssygehospitaler og Professorens dertil knyttede Betænkning skal Sundhedsstyrelsen meddele, at den har indstillet til Justitsministeriet, at Spørgsmaalet om Indførelse af et fælles Spisereglement med een Kostklasse for alle Hospitalerne tages under Overvejelse.

P. S. V.

G. Tryde.

Anders Johansen.

MEDICINALKOMMISSIONEN.

November 1920.

Til Sundhedsstyrelsen.

I de sidste Aar har Statens Sindssygehospitalet hvert Kvartal indsendt Indberetninger over Anstaltens Kost til Sundhedsstyrelsen. Paa Grundlag af 16 af disse Indberetninger har Frøken Agnes Elgstrøm udarbejdet en Række Tabeller og Kurver og skrevet en Oversigt over Kostudgifterne og Valget af Kost paa Sindssygehospitalet. Denne Oversigt, samt Tabellerne og Kurverne tillader jeg mig herved at indsende til Sundhedsstyrelsen og skal ledsage dem med nogle vejledende Bemærkninger.

Først vil jeg dog bemærke, at Frk. Elgstrøms Oversigt forekommer mig at have saa stor Interesse, at den bør kendes udenfor Sundhedsstyrelsen. Jeg tillader mig derfor at foreslaa, at Eksemplarer af Oversigten sendes til alle Statens Sindssygehospitalet og desuden til Justitsministeriet og til Medicinalkommissionen. Eventuelt kunde Oversigten ledsages af de resumerende Bemærkninger jeg nedenfor skal tillade mig at fremsætte. Maaske burde det hele trykkes i Sundhedsstyrelsens Aarsberetning.

Frk. Elgstrøms Oversigt bestaar af et Hovedafsnit om Kosten og Kostudgifterne paa Statens Sindssygehospitalet og af et Tillæg. Tillæget indeholder en Del Detailler om Størrelsen af Hospitalernes Middagsrationer og om de Ingrediensmængder, der anvendes.

Efter min Mening lader følgende Resultater sig uddrage af Frk. Elgstrøms Undersøgelser:

1. I de fire sidste Aar er Sindssygehospitalet's Kostudgifter steget meget stærkt, nemlig med ca. 86 pCt. Regner man for hver Anstalt Stigningen ud i pCt. af Anstaltens Kostudgift ved Periodens Begyndelse, saa viser det sig, at procentisk er Udgiftsstigningen saa godt som ens paa alle Hospitalet og svarer til Udgiftsstigningen paa Københavns Kommunes Sindssygehospital (Sct. Hans Hospital). Derimod er Stigningen ca. 13 pCt. højere end den Stigning i en Families Kostudgifter, som er beregnet af Statistisk Departement. Disse Forhold fremgaar med stor Tydelighed af den grafiske Fremstilling, der ledsager Tabel 3.

2. Medens den procentiske Stigning i Kostudgifterne saaledes har været den samme for de forskellige Sindssygehospitalet, og derfor maa antages udelukkende at skyldes den almindelige Prisstigning, saa er den absolute Størrelse af den Udgift, som er medgaaet til Kosten pr. Patientdag, ret forskellig for de forskellige Hospitalet, hvor den ved Periodens Begyndelse for 4 Aar siden varierede mellem 60 og 85 Øre og ved dens Slutning mellem 113 og 171 Øre. Disse Forhold illustreres af den grafiske Fremstilling, som ledsager Tabel 2.

Det mest iøjnefaldende Forhold, som denne grafiske Fremstilling viser, er, at Kostudgifterne pr. Person om Dagen til Stadighed har været langt lavere paa Viborg Sindssygehospital end paa de øvrige Sindssygehospitalet, nemlig fra 20 à 25 til 55 à 75 Øre lavere. Dette Forhold skyldes ikke, at næsten alle Patienterne i Viborg er paa III. Pleje. Som Tabel I. viser, er Forskellen i denne Retning, at 2 pCt. af Patienterne i Viborg er paa II. Pleje, medens 8 til 21 pCt. af de andre Anstaltens Patienter er paa II. (og I. Pleje). Af de opgivne Priser lader der sig beregne, at Kostudgiften til en Patient paa II. Pleje er 48,7 pCt. højere end Kostudgiften til en Patient paa III. Pleje. Herved bliver det muligt at omregne de øvrige Anstaltens Udgifter til det Beløb, de vilde have andraget, hvis 98 pCt. af deres Patienter havde været paa III. Pleje ligesom i Viborg. En saadan Omregning giver f. Eks. for Vordingborg Anstalten, der afviger mest fra Viborg (kun 79 pCt. af Patienterne paa III. Pleje), at Anstaltens Udgift pr. Kostdag i et vilkaarligt Kvartal kun vilde reduceres fra 189 til 171 Øre, hvis 98 pCt. af dens Patienter var paa III. Pleje i Stedet for 79 pCt., medens Udgiften paa Viborg Anstalten under disse Forhold i samme Kvartal var 117 Øre. Desuden nævner Frk. Elgstrøm (se Side 10), at Udgiften til II. Pleje i Viborg i de sidste Aar ikke er højere end Gennemsnitsudgiften for I., II. og III. Pleje paa de andre Anstaltens. Der er saaledes ingen Tvivl om, at Viborg Anstalten med Hensyn til Kostudgifter drives mere økonomisk end de øvrige Anstaltens. Dette sker naturligvis til Dels paa Bekostning af Variationen i Retterne, særlig i Middagenes Forretter, som er noget ensformige i Viborg. Til Gengæld gives der paa Viborg Steg hver Søndag, hvad de øvrige Anstaltens ikke præsterer.

3. Portionernes Størrelse er efter Opgivelserne meget forskellige paa de forskellige Sindssygehospitalet. I Nykøbing og Vordingborg synes Portionernes Størrelse at være passende, medens Aarhus og Middelfart opgiver, at der anvendes meget store Portioner, og f. Eks. Grød og Vælling synes her at have en stærkt vekslende Koncentration. Muligvis skyldes disse Forhold til Dels det gamle Spisereglement for Sindssygehospitalet fra 1900. I Tabel 7 har Frk. Elgstrøm givet en meget værdifuld Sammenstilling af de Ingrediensmængder som bør anvendes til de enkelte Retter, og de Mængder, som de enkelte Sindssygehospitalet opgiver, at de har anvendt. Hvor meget der er leveret paa Anstalten, kan, som det fremgaar af Oversigten, ikke opgøres, og en nøjere Undersøgelse af Mængden af Madaffald paa Anstaltens kunde vistnok gøre Nytte.

4. Valget af Middagsretter synes at være godt. Angaaende forskellige Enkeltheder, som er upraktiske, henvises til Frk. Elgstrøms Oversigt.

Meget ejendommeligt er det, at der kun synes at være meget ringe Forskel i Middagsretternes Afveksling paa I., II. og III. Pleje. I. Plejes Middage afviger kun fra II. Pleje ved, at Patienterne faar Dessert (ofte Konditorkager), og II. Plejes Middage har i det væsentlige ikke andet forud for III. Plejes end en noget større Afveksling navnlig i Efterretterne. Forskellighederne i den tørre Kost er ikke angivne. Alligevel er II. Plejes Kost langt dyrere end III. Plejes. Disse Forhold viser, at der ingen Grund er til at holde 3 Kostklasser.

5. Urimeligheden ved de 3 Kostklasser fremgaar endnu klarere deraf, at Kostudgifterne paa Nykøbing Sindssygehospital, hvor der er indført et nyere Kostreglement med praktisk talt kun en Klasse, ikke er højere end Kostudgifterne paa de øvrige Anstaltens (fraset Viborg). I de sidste 3 Kvartaler er Kostudgifterne endda betydeligt lavere i Nykøbing end i Vordingborg og Aarhus.

6. Dettremgaar forhaabentlig af ovenstaaende, at et nyt Spisereglement for Statens Sindssygeanstalter tiltrænges. Naar der hidtil ikke fra Sundhedsstyrelsens Side er taget Initiativ hertil, beror det paa, at man har ment, at Hospitalerne maatte handle efter Konduite i de sidste Aar under de stadige Prisstigninger. Men Frk. Elgstrøms Oversigt viser, at det ikke vil være vanskeligt at udarbejde et saadant nyt Reglement, da Ordningen paa Nykøbing Sindssygeanstalt, baade hvad Kostens Variation og hvad Mængden af de anvendte Ingredienser angaar, vil afgive et godt og brugbart Grundlag.

Det af Justitsministeriet approberede Spisereglement af Aar 1900 er utvivlsomt ikke fyldestgørende længere. Det angiver for store Ingrediensmængder, og dets Inddeling i 3 Kostklasser er ganske overflødig og upraktisk. En saadan Inddeling anvendes jo, saa vidt vides, heller ikke paa noget andet Sygehus her i Landet. Et Kostreglement med en enkelt Kostklasse vilde lette Køkkenernes Arbejde, vilde bringe megen Misundelse og Misfornøjelse blandt Patienter og Personale til at ophøre, vilde gøre Kosten for det store Antal af Patienterne bedre og vilde efter ovenstaaende Erfaringer ikke blive dyrere, men snarere noget billigere end den nuværende Ordning. Hvis det anses for nødvendigt, kunde man jo bibeholde Retten for velstillede Patienter til at faa Ekstratillæg, f. Eks. Dessert til Middagen.

Universitetets hygiejniske Institut er villigt til at udarbejde Forslag til et saadant nyt Reglement. Frk. Elgstrøms Oversigt vil være til stor Nytte ved Udarbejdelsen, men alligevel blev det nødvendigt først at forhandle med Hospitalernes Administrationer og at aflægge Besøg paa de forskellige Hospitaler, hvor som omtalt bl. a. en Undersøgelse over Mængden af Madaffald muligvis kunde faa økonomisk Betydning. Til disse Formaal maatte Sundhedsstyrelsen i saa Fald stille til Raadighed en Sum, der dog ikke vilde overskride nogle faa Hundrede Kroner.

Tjenstligst

L. S. Fredericia.

Om Kosten og Kostudgifterne paa Statens Sindssygehospitaler.

Af Agnes Elgstrøm.

Den følgende Oversigt er udarbejdet paa Grundlag af 16 Indberetninger fra Statens Sindssygehospitaler nemlig:

Fra Aarhus: Juli Kvartal 1919, Oktober Kvartal 1919, Januar Kvartal 1920 og April Kvartal 1920.

Fra Vordingborg: Oktober Kvartal 1919, Januar Kvartal 1920, og April Kvartal 1920.

Fra Viborg: Oktober Kvartal 1919 og Januar Kvartal 1920.

Fra Middelfart: Oktober Kvartal 1919, Januar Kvartal 1920 og April Kvartal 1920.

Fra Nykøbing: April Kvartal 1919, Oktober Kvartal 1919, Januar Kvartal 1920 og April Kvartal 1920.

Indberetningerne giver Oplysning om A) *Kostudgifter*, B) *Middagsretter*, *disses Sammensætning og for de sidste Kvartaler tillige om C) Mængden af Madaffald.*

A. Kostudgifter.

Siden Indberetningerne i April 1916 begyndte at indkomme, er Kostudgifterne pr. Dag pro persona noteret. For enkelte Kvartaler har Beretningen antagelig ikke været indsendt hertil, hvorfor Prisen ikke kan oplyses, men Materialet er tilstrækkeligt fyldigt til, at Udgifternes Bevægelse kan følges.

Den af Hospitalerne angivne Udgift er Gennemsnitsudgiften til samtlige Patienter og Funktionærer i alle Forplejningsklasser; kun et af Hospitalerne: Viborg angiver tillige, hvad Udgiften paa III. og II. Forplejningsklasse har været. Paa Viborg, hvor næsten alle (98 pCt.) Patienter og Funktionærer forplejes paa III. Pleje, falder Gennemsnitsprisen omtrent sammen med Prisen paa III. Pleje, medens Udgifterne paa II. Pleje er fra 25—55 Øre højere end Gennemsnitsprisen. Paa de andre Anstalter, hvor der i Følge Oplysninger angaaende Forplejningen i 1916—17 (se Tabel 1) er procentvis flere i I. og II. Forplejningsklasse, vil Gennemsnitsprisen være betydelig højere end for III. Pleje.

I Tabel 2 er den daglige Udgift til Kosten for en Person angivet kvartalsvis. Til Sammenligning er den tilsvarende Udgift paa Københavns Sindssygehospital*) angivet som Gennemsnitspris pr. Aar. For bedre at kunne danne sig et Skøn over Kostudgifternes Bevægelse er disse indtegnet i et Diagram, idet Gennemsnitsprisen pr. Kvartal, respektive Aar er angivet som et Punkt midt i Kvartalet, respektive Aaret.

*) Beretning om Sct. Hans Hospital for Sindssyge 1916—17, 1917—18, 1918—19 og for 1919—20. For 1919—20 har Hr. Inspektør Johansen velvilligst oplyst Prisen.

Man er gaaet ud fra, at den for hvert Kvartal angivne Udgift var for de i det paa-gældende Kvartal *anvendte* Varer (herpaa tydede den Omstændighed, at Indberetningerne ofte er indsendt flere Maaneder efter Kvartalets Slutning), men en Bemærkning i Indberetning fra Aarhus Sindssygehospital for April Kvartal 1920 (S. S. 1283—20) indsendt 5. August 1920 — tyder paa, at den angivne Udgift i hvert Fald i *det* Kvartal gælder for *betalte* Varer.

Er dette Tilfældet paa alle Anstalter, kan en samtidig Stigning i et Kvartal skyldes større Udbetalinger paa alle Anstalter, og i det følgende Kvartal vil da Udgifterne i saa Fald dale. Dette er maaske Forklaringen paa, at Udgiften baade i 1917, 1919 og 1920 gennemgaaende er betydelig lavere i Januar Kvartal end i det foregaaende Kvartal, hvilket ses at have været Tilfældet i Oktober Kvartal 1918 og 1919, men ikke fremgaar for Oktober Kvartal 1917, hvorfra ingen Indberetninger synes at være indsendt. Hvis man havde haft Indberetninger fra samtlige Kvartaler, kunde man bedre have set dette, ligesom man kunde have udlignet det ved at udregne Gennemsnitsudgiften pr. Finansaar.

En anden Forklaring paa Udgiftsfaldet i Januar Kvartal er, at man i dette Finansaarets sidste Kvartal har maattet udvise særlig Sparsommelighed. Det henstilles, at man i fremtidige Kvartalberegninger angiver Udgiften til de i Kvartalet *anvendte* Varer.

For de fire Anstalter ligger Kurverne hinanden meget nær og for de første 3 Aar imellem Kurverne for Viborg II. Pleje og Viborg Gennemsnitskost.

Aarhus Sindssygehospital har sandsynligvis i Efteraaret 1916 indført Nedsættelser i Ingrediensmængden af visse Fødemidler (jfr. S. S. 863—14 og 170—16—), men er derefter kommet op paa samme Udgift som de 3 andre Anstalter. I Oktober Kvartal 1919 er indtraadt en Stigning, der bringer den gennemsnitlige Kostudgift for Aarhus højere op end for Nykøbing og Middelfart, ja endog højere op end for II. Pleje paa Viborg Sindssygehospital. Stigningen fortsættes i Januar Kvartal 1920, men falder brat i April Kvartal. Direktionen udtaler, at Merudgiften dels skyldes Prisforhøjelser dels Ekstraforplejninger til Patienter og Funktionærer, der har haft Influenza og dennes Eftersygdomme, og at Faldet i April Kvartal skyldes, at forskellige Varer, leverede i April Kvartal først vil blive betalt i August Maaned.

Vordingborg Sindssygehospital har i de sidste Kvartaler af 1916 dalende Udgifter, sandsynligvis af samme Grund som Aarhus, følger derefter indtil Juli 1918 Trop, men faar derefter en noget større Stigning end de øvrige Anstalter i Oktober Kvartal 1918, for endelig i Juli og Oktober Kvartal 1919 at naa betydelig højere end disse. Sandsynligvis skyldes denne store Stigning særlige Forhold, hvorom der dog intet er oplyst i Indberetningen. I det efterfølgende Januar Kvartal er Udgiften særlig lav, men stiger igen i April Kvartal 1920.

Viborg Sindssygehospital indtager en Særstilling, idet dets Gennemsnitsudgift ligger fra 20 à 25 til 55 à 75 Øre lavere end for de øvrige 4 Anstalter. Den for II. Pleje angivne Kostudgift er kun 15 à 20 Øre højere end den gennemsnitlige Udgift paa alle tre Plejer for de andre Anstalter, siden Januar 1919 er den nærmest sammenfaldende med Kurverne for disse Anstalters Udgifter paa alle tre Plejer og siden Oktober 1919 er Udgifterne for Aarhus og Vordingborg endog højere. Det kan antages, at Viborg Sindssygehospital administreres med større Økonomi end de tre andre Sindssygehospitaler.

Middelfart Sindssygehospital følges ret nøje med Aarhus undtagen i de første og i de sidste af Periodens Kvartaler, hvor dette Hospital ikke har det for Aarhus omtalte Fald (1916) og den store Stigning i 1920.

Nykøbing Sindssygehospital forplejer, som det ses af Tabel 1,92 pCt. af Patienterne og Funktionærerne i samme Forplejningsklasse. Udgiftskurven ligger nær Kurverne for Aarhus, Vordingborg og Middelfart, snarest lidt lavere, navnlig i 1919 og 1920. Indførelse af »Fællesreglement« for denne Anstalt har saaledes ikke medført større Kostudgifter end for de 3 Anstalter, hvor der haves et særligt Reglement for I., II. og III. Forplejningsklasse.

En Sammenligning med Kostudgiften paa *Sct. Hans Hospital* viser, at Udgiften paa Statens Sindssygehospitaler gennemgaaende ligger lidt lavere end for *Sct. Hans Hospital*; det er imidlertid muligt, at *Sct. Hans Hospital* har pCtvis flere Patienter og Funktionærer i I. og II. Forplejningsklasse end Statens Hospitaler, hvilket vilde forøge Gennemsnitsprisen. I en Skrivelse af 23. August 1920 udtaler Inspektøren paa *Sct. Hans Hospital* om Kostudgiften i 1919—20:

»Den stigende Udgift skyldes ikke alene de højere Varepriser men ogsaa i nogen Grad Oprykningen i II. Forplejningsklasse af det Personale, der tidligere var i III. Forplejningsklasse.«

Denne Oplysning viser, at Udgiften paa *Sct. Hans* i 1919—20 maaske knap lader sig sammenligne med Udgifterne for samme Anstalt fra tidligere Aar.

Den procentiske Stigning i *Sindssygehospitalernes Kostudgifter* fra 1916—1920 er beregnet i Forhold til Udgiften i Juli 1916, der er sat = 100.

Til Sammenligning er anført den procentiske Stigning paa den i Tabel 2 optagne Gennemsnitsudgift for *Sct. Hans Hospital*, idet Udgiften for 1916—17 er sat = 100 og endvidere Udgiftsstigningen paa et Husholdningsbudget 1916—20, beregnet efter den af statistisk Departement angivne*) pCt.-Stigning (1914—1920), idet den for Juli 1916 angivne pCt. Stigning er sat = 100.

Tallene er angivet i Tabel 3 og indtegnet paa det dertil hørende Diagram, der viser en noget stejlere pCt. Stigning af Udgifterne paa Statens Sindssygehospital end statistisk Departement har udfundet ved Beregning. *Sct. Hans Hospital*, hvis Kurve i Begyndelsen ligger lidt under statistisk Departements Kurve, ligger mod Slutning nærmere Statsanstaltens Kurve og altsaa højere end den statistiske udfundne, hvilket bl. a. tyder paa, at Hospitalerne ikke har foretaget den Omlægning af Forbruget, som statistisk Departement har regnet med i sine Beregninger.

I Indberetningerne gives kun Oplysninger om Middagsmaden, derimod ikke om den tørre Kost. Denne maa paa Grund af Rationeringen i Periodens Løb være ændret flere Gange og afvige fra det i 1900 approberede Reglement.

B. Valg af Middagsretter.

Tabel 4 og 5 giver Oversigt over, hvilke Retter, der er anvendt paa de forskellige Sindssygeanstalter, dels efter Notater angaaende III. Pleje fra tidligere Indberetninger (1/2 Aar i 1916) og dels i 10 af de Kvartaler, fra hvilke Indberetningerne hermed returneres.

*) Statistiske Efterretninger 1920 Nr. 2

For de sidste Kvartalers Vedkommende er ogsaa Middagsretterne paa I. og II. Pleje angivet I. Plejes Middag er den samme som II. Plejes blot gives der paa I. Pleje tillige Dessert.

Det frengaar af disse Tabeller:

1) at de samme Retter anvendes omtrent lige ofte paa I. og II. Pleje og paa III. Pleje dette gælder navnlig for Forretternes Vedkommende, medens Efterretterne er mindre varierede paa III. Pleje end paa I. og II. Pleje.

2) der er ikke stor Forskel paa det Antal Gange de forskellige Retter er anvendt dels i de 2 Kvartaler, dels i de 2 Halvaar.

For at lette Overblikket er i Tabel 6 beslægtede Retter samlede i Grupper, og det er paa Grundlag af Tabel 4 og 5 udregnet, hvor mange Gange *ugentlig* en Ret af vedkommende Gruppe er givet.

Forretter:

Paa III. Pleje er givet:

Grød.....	1	— 1,4	Gange	ugentlig
Sødsuppe.....	0,5	— 1,4	—	—
Vælling.....	1	— 2,6	—	—
Frugtgrød og Suppe.....	0	— 0,6	—	—
Mælkesuppe.....	0	— 0,5	—	—
Øllebrød.....	0,8	— 1,3	—	—
Kødsuppe.....	0	— 0,7	—	—
Urtesuppe.....	0	— 0,3	—	—
Kaal og Ærter.....	0,7	— 1,8	—	—

Paa Viborg anvendes hverken Frugtgrød eller Suppe, Mælkesupper, Kød- eller Urtesuppe, des hyppigere anvendes de andre Retter og specielt Vælling. Tabel 4 viser ydermere at Viborg nu næsten udelukkende anvender Byggryn til Tilberedning saavel af Vælling som af Sødsuppe og Vandgrød, kun til Grød kogt i Mælk er anvendt Ris. Da Byggryn kostede 73 Øre pr. kg, Ris 184 Øre og Sago 148 Øre, er Valget økonomisk og medvirker til, at Kostene paa Viborg er billigere. Hvis Funktionærer og Patienter skulde klage over Ensformigheden er dette imidlertid forstaaeligt, navnlig hvis de ogsaa faar Bygvandgrød til Morgen eller Aftenmaaltidet, hvilket utvivlsomt har været anvendt i Perioder paa Grund af de knappe rationerede Brødmængder.

Paa alle de andre Anstalter er der større Variation end paa Viborg. Det viser sig hvad man vel ikke havde ventet, at der paa Aarhus og Vordingborg gives Grød oftere paa I. og II. Pleje end paa III. Pleje, det samme gælder Øllebrød og Brødsuppe, hvorimod de dyrere Retter, Kødsuppe, Frugtsuppe og Frugtgrød, som naturligt er, anvendes hyppigere paa I. og II. Pleje end paa III. Pleje.

Efterretter:

Paa III. Pleje gives:

Steg.....	0	— 1,4	Gange	ugentlig
Kogt Kød og Flæsk.....	0,9	— 1,9	—	—
Stegt Kød og Flæsk.....	0,2	— 0,5	—	—

Fisk.....	1,4	— 2,4	Gange	ugentlig
Farsretter.....	1	— 2,5	—	—
Restretter.....	0,4	— 1,7	—	—
Pandekager.....	0	— 0,4	—	—

Viborg maa her fremhæves som den Anstalt, der giver sine III. Kl. Forplejede den mest tiltalende Søndagsret, — hver Søndag gives en *Steg*, medens denne Ret kun gives hver anden Søndag paa Nykøbing, kun 3 à 4 Gange i ½ Aar paa Aarhus og Vordingborg og slet ikke i Middelfart; det maa være dette oplivende Moment, der bøder paa Ensformigheden i Forretterne paa Viborg.

Kogt Kød og Flæsk anvender Viborg til Gengæld noget sjældnere end de øvrige Anstalter (knap 1 Gang ugentlig mod 1 à 2 Gange paa de andre Anstalter) og *Kødretter* som Bøf, Kotelet, Gulasch, Bankekød og Frikassé anvendes kun ca. 1 Gang om Maanedes, medens de paa de andre Anstalter anvendes tilsammen 2 à 3 Gange maanedlig. Det er muligt, at Udgiften til Kød paa Viborg er lavere end paa de andre Anstalter til Trods for Søndagsretten.

Fiskeretter er anvendt hyppigt paa Viborg — 2 à 3 Gange ugentlig — idet der er givet kogt eller stegt Fisk 1 Gang ugentlig, Klipfisk 1 Gang hveranden Uge og Spegesild 1 Gang ugentlig (Tabel 5). De andre Anstalter anvender Fiskeretter en à to Gange ugentlig, og af disse anvendes de forholdsvis billige Spegesild kun en à to Gange maanedlig.

Farsretter (herunder Kød og Fiskefars, Pølser og Blodbudding), der i den private Husboldning hører til de billigere Efterretter, gives mellem 2 og 3 Gange ugentlig paa Nykøbing men kun lidt over en Gang paa de øvrige Anstalter.

Restretter (Plukfisk, Ragout, Lobescowes, Finker o. s. v.) anvendes omtrent lige tit paa alle Anstalter — godt 1 Gang ugentlig, paa Nykøbing dog kun 1 Gang hveranden Uge. Lobescowes kan være en god og velmagende Ret, men anbefales værdig som Søndagsret, saaledes som Aarhus hyppigt benytter den, er den næppe for en Sindssygeanstalt.

Pandekager og Æggebage er ikke anvendt paa Viborg, men 1 à 2 Gange maanedlig paa de øvrige Anstalter.

Der er som Helhed større Variation i Efterretterne paa II. og I. Pleje end paa III. Pleje, der gives hyppigere Retter af Grupperne *Steg* og *stegte Kødretter*, sjældnere *kogt Kød*, *Fisk*, *Fars* og navnlig *Restretter*.

Sammensætning af Middagsretter.

Sammensætningen synes i det hele god — overensstemmende med dansk Skik og Brug, — man finder blot Anledning til at gøre opmærksom paa, at to søde Retter som Sødsuppe og Blodbudding eller Øllebrød og Pandekage, Vandgrød og Pandekager (Aarhus, Vordingborg, Middelfart), to æggehvidefattige Retter som Rabarbersuppe og Pandekager (Aarhus 18. Juli, 3. Oktober, 15. August) eller to æggehviderige Retter som Mælk, Tvebakker og Blodbudding eller Risvælling og Klipfisk eller Boghvedegrød og Klipfisk ikke passer saa godt sammen. De fleste vil antagelig finde, at en Urtesuppe eller Kartoffelsuppe er at foretrække sammen med Blodbudding, en Fiskeret sammen med Øllebrød, Grønkaal før Pandekager og Sødsuppe efter Klipfisk.

Middagsretter gives i Regelen forskellige paa samme Dag paa I. og II. og paa III. Pleje, men der synes dog at være en Tendens til hyppigere at give samme For- eller Efterret i alle 3 Forplejningsklasser. Saaledes gaves der i Juli og Oktober Kvartal henholdsvis 2 og 39 Gange samme Forret og 5 og 17 Gange samme Efterret paa Aarhus Sindssygehospital. Mange Retter kan tilberedes under eet — der spares Arbejde — sandsynligvis baade ved Indkøb og Tilberedning og der vil i sidste Øjeblik eventuelt kunne pyntes paa den for I. og II. Pleje beregnede Portion ved Tilsætning af Smør, Fløde, Æg, Frugtsaft eller Krydderier.

Ingrediensmængder.

Med de indsendte Kvartalsberetninger er efter S. S. Anmodning indsendt Ingredienslister.

Viborg Sindssygehospital har indsendt det den 14. Marts 1900 approberede »Spisereglement for Statens Sindssygehospitaler« og kollektivt angivet, hvor mange pCt. af de forskellige Hovedingredienser man ialt har kunnet spare. I Indberetning af Januar Kvartal medfølger derefter Ingrediensliste for Januar Kvartal 1920, der synes at være et Uddrag af Reglementet.

Det synes som om Aarhus og Middelfart har angivet Ingrediensmængderne efter de ovennævnte af Justitsministeriet Aar 1900 approberede Spisereglement. Portionerne dette Reglement er meget rigelige, hvilket S. S. ved Beregning har paavist i S. S. 863—1 og S. S. 170—16 (Prof. Erlandsen) S. S. udtalte den Gang »der er saaledes fra et sanitært Synspunkt ingen Betænkelighed mod at nedsætte Næringsindholdet væsentligt og økonomisk Grunde maa i høj Grad opfordre dertil«. Som Følge heraf stillede S. S. Forslag om at reducere Mængden af Kød, Fisk, Klipfisk, Kartofler, Gryn o. s. v., saaledes at Portionerne blev mere passende og Næringsindholdet beregnedes i det saaledes reducerede Reglement til 221 Æggehvide, 103 g Fedt, 451 g Kulhydrater = 3309 Kalorier.

Det er muligt at Sindssygehospitalerne i nogen Grad har anvendt de af S. S. foreslaaede Mængdeangivelser, navnlig synes dette at være Tilfældet for Vordingborg Sindssygehospitals Vedkommende, hvis Indberetninger bærer Præget af at være Uddrag af Dagbøger over anvendte Ingredienser, der synes angivne i rimelige Mængder (praktisk indrettede Lister).

Nykøbing Sindssygehospital, der har et Reglement af nyere Dato, har angivet Ingrediensmængder, der for Størstedelen synes at kunne anbefales optagne i eventuelt nyt Reglement for Sindssygehospitalerne.

Spisereglementet af 1900 er i hvert Fald for Viborg, Vordingborg og Middelfart Sindssygehospitals Vedkommende allerede ændret, idet Justitsministeriet i Skrivelse af 20. Maj 1916 har givet Tilladelse til 1) at der kun gives 4 Maaltider daglig i Stedet for 5 og 2) at Hospitalerne indtil nyt Reglement foreligger maa supplere det gældende Reglement med billigere Retter, dog at Maaltidernes Næringsværdi ikke maa være ringere end angivet i det af S. S. udarbejdede Forslag (1914—16).

C. Mængder af Madaffald.

Madaffaldet er angivet efter Justitsministeriets i Skrivelse af 15. Marts 1920 derom udtalte Ønske. Da Antallet af Kostdage ikke meddeles, kan Mængden pro pers. ikke angives for Aarhus og Nykøbing. For Januar og April Kvartaler 1920 udgjorde Vægten af Madaffald

for Vordingborg henholdsvis 174 og 163 g, for Viborg 125 g (Januar), for Middelfart 360 og 350 g. Den sidstnævnte Anstalts Angivelse gælder »solgt« Madaffald, de andre bemærker intet derom. Den store Forskel kan ligge i, at Affaldet er af forskellig Beskaffenhed, det er jo nærmest det som Sigfried Køhler*) kalder »Maaltidsaffald og Tallriksaffald« der har Interesse ved Bedømmelse af, om der er udleveret for store Portioner. Det skal anføres, at den nævnte Forfatter ved Undersøgelse af Kosten i »Hallandslänslasarett og kurhus« i Halmstadt fandt den umaadelig store Mængde af 500 g Affald daglig pr. Patient, medens paa den anden Side »The journal of american medical association« Vol. 74 1920 S. 892 meddeler, at Affaldet paa et stort Hospital i Løbet af 4 Maaneder svandt fra 52 g til 4,3 g daglig pro pers., da der blev taget energisk fat paa at formindske dettes Mængde. Sindssygehospitalernes Mængde af Madaffald maa derfor sammenlignes indbyrdes, og det bør fremtidig deles saaledes, at Køkkenaffald (Kartoffelskræller, store Knogler, Afrensning fra Grønsager og lign.) ikke indgaaer i den angivne Mængde, som kun bør bestaa i Maaltids- og Tallerkenaffald.

*) S. Kähler: Undersökningar över utspisningen vid ett större sjukhus i Sverige. (Svenska Läkare Sällsk. Handl. Bd. 45—1919—Hefte 1.

Tillæg.

Kritik af de med Kvartalsindberetningerne fra Sindssygehospitalerne indsendte Ingredienslister og Reglement af 14. Marts 1900.

Ingrediensmængderne er rigelige (se Tabel 7—8). Vægten er ofte angivet med enkelte Tilfælde med 2 Decimaler. Det vilde ikke kunne ændre Resultatet føleligt om man anvendte 8 dl Mælk i Stedet for som angivet 833 g; 170 g Gryn i Stedet for som angivet 170 g; 30 g Sukker i Stedet for som angivet 31,5 g. I Indberetningerne angives Mængden af Tilbakker ved Prisen, »for 2 Øre pro pers.« der er forældet i 1920 og skyldes Reglement 1900.

Ser man paa de enkelte Retter bemærkes:

Af Tabel 7 ses, at der til Grød anvendes rigelige Vædske- og Gryn-mængder, og disse er ret afvigende baade for Anstalterne indbyrdes og for de forskellige Grødsorter paa samme Anstalt.

Aarhus og Middelfart angiver f. Eks. til Vandgrød 171,8 g Gryn; til Havregrød 170 g Gryn, til Rismelsgrød 80 g Mel; medens Angivelserne for Vordingborg og Nykøbing er mindre afvigende indbyrdes og mere passende Portioner.

Af 7 dl Vand og 100 g Gryn = 14,3 pCt. Gryn faas ca. $\frac{2}{3}$ l Grød = en stor Tallerken fuld. Denne Mængde vil være for stor for mange af Anstaltens Patienter; maa der være for lille for nogle, men gennemsnitlig anses den for passende.

Ved Anvendelse af 172 g Gryn — endog 188 er angivet paa Middelfart 2. Pleje-maa der blive en Del Grød tilovers, og da Grødlejninger ikke ses at være anvendt til Middelfart kan det ikke betragtes som udelukket, at der er gaaet en Del Grød bort som Madaf-fordi de tilberedte Portioner har været for store.

Som Tillæg til Havregrød og Rabarbergrød angiver Aarhus 5 dl Mælk, 1 à 2 ccm Smør tilstrækkeligt.

For Grynssuppe, Vælling og Kærnemælkssuppe gælder det samme som for Grød. Det er paafaldende, at man f. Eks. paa Middelfart angiver større Grynkoncentration til Vælling end til Grød (Melvælling 10 pCt. Mel, Boghvedegrød og Rismelsgrød 9,3 pCt. Gryn og til Jævning af Kærnemælkssuppe paa den anden Side kun 2,9 pCt. (ligesom Aarhus). Det tør formodes, at Angivelserne ikke er fulgt saa nøje i Praxis.

Til Sødssuppe, Sagosuppe, Brødsuppe og Koldskaal angiver Middelfart (I. og II. Pleje) 30 à 40 g Vin og til Æggesøbe 2 à 2,5 Stk. Æg pro pers. — det er rigeligt.

Til Ællebød angiver Vordingborg og Aarhus 2. Pleje 100 g Brød, de andre Anstalter (ogsaa Nykøbing) en noget rigeligere Mængde; hertil angives fra 63—250 ccm Øl, men Middelfart er helt oppe paa 750 og 840 (Reglement 1900).

Til Kødboller paa Kødssuppe angives paa Aarhus II. Pleje 47 g Kød og 250 ccm Sødssuppe. Mælkemængden er rigelig.

Anvendes sammen med Kødet 10 g Mel, vil man i Husholdningen hertil anvende 40 ccm Mælk, medens der ved Fabriksdrift kan indarbejdes 100 ccm i denne Kød-mængde.

Med 3 g Maccaroni (Aarhus) til Kødssuppe menes vel 30 g. Til Kødssuppe, Ærter og Bønner angives Vordingborg 365 g Kartoffler og Nykøbing 500 g, hvilket er rigeligt.

Til Ærtesuppe angiver Aarhus og Middelfart 175—190 g (mest paa I. og II. Pleje) medens Vordingborg og Nykøbing ogsaa her har passende Mængder.

For Efterretternes Vedkommende er Rationerne gennemgaaende mere passende; dette gælder i særlig Grad for Vordingborg og Nykøbing (se Tabel 8). Fiskemængderne er ogsaa endnu rigelige og ligeledes Mængden af Kød til Fars, Klipfisk til Plukfisk og Kartoffelrationerne. Til Sauce angives ofte 15 g Mel og 15 g Margarine (ogsaa paa Nykøbing) hvilket er dobbelt saa meget som nødvendigt. Til kogt Fisk, Klipfisk og Plukfisk angives paa Middelfart 23,5 g Smør hvilket ogsaa er rigeligt. Bør nedsættes til det halve.